

zijn „schralen  
luwen, adu-  
aduwen?  
at onze cate-  
n niet in de  
t. Eerst komt  
dat was zoo  
Een gelijke  
openbaring-  
voorafgegaan  
ven paradijs-  
er: verkondi-  
patriarchen,  
i paedagogi-  
de profeten-  
in leerproza,  
shwe's profen-  
„vaders“  
plaats, komt  
ok deze niet  
en. — geen  
it den derden  
wij dan nog,  
wel huis-der-  
n het valle-  
de kathedr,  
ats gekregen

rot ons hoog-  
f ons al ge-  
r dan scha-  
t, de realiteit  
vigen waren  
stoken, waar  
et weer aan-  
t kreeg voor-  
van vóór en  
óók de scha-  
op haar pro-  
óók op haar  
elen leerstof.  
— geen beeld  
eg. Dat is:  
ij weten de  
wij zijn niet  
men en aan-

K. S.

## IK LEVEN

naar de (vrij-  
ant ge vindt  
r de kerk en  
ij niet voor,  
voelen uitge-  
ar voelen wij  
en óók toe-  
ken typeert?  
i roepen: wij  
orden. Maar  
ig zoo te re-  
óó, maar an-  
ap — nemen  
t openlijk, en  
un theologie  
telijk te doo-  
dat de kerk  
een bepaalde  
indien zij in  
ebracht is en  
telijk is vast-

de Christian  
chen dwingt,  
verloochenen,  
zij gelooven,  
hen uitdruk-  
m ter bedie-  
t de oefening  
ggen wat zij  
Ik verwacht  
sch orgaan),  
beschuldiging  
lijk. Als ik in  
blad schreef  
e synode" en  
voorgangers  
zie ik ze niet.  
men spreken,  
in „besloten“  
horens terug.  
bladen spreek  
templaar toe-  
aar later het  
waar. Ik zou  
aan; laat hen  
wijze schreef.  
De bewijzen  
enkomst bij-

gewoond, waarin onderscheidene brieven zijn voorge-  
lezen van geëmigreerde leden onzer kerken, die dui-  
delijk bewijzen, dat de Chr. Ref. Church ter plaatse  
onze menschen steriel wil maken, en als ze dat niet  
toelaten, hen uitdrijft of wegzendt, of hun „de papie-  
ren“ terugzendt. Die brieven zijn niet in mijn bezit,  
maar ze zijn desnoods te krijgen. Nog ter vergadering  
zelf reikte ds Wijnhoud me een brief over, waarin een  
citaat uit een uit Canada ontvangen brief, waarin ge-  
zegd wordt: „een tijdje geleden heb ik m'n attestatie  
opgestuurd naar Vancouver, maar nu kreeg ik een  
brief terug van den dominee, dat, aangezien ik van  
„art. 31“ ben, en die nog niet door de Chr. Ref. Church  
erkend werd, ik een verklaring moet schrijven, dat ik  
instem met de besluiten van Utrecht 1905, en dat ik  
geen propaganda maak voor deze kwestie“. Dit is dan  
nog een zeer „mild“ staaltje; we hoorden deze week  
veel ergere. Ze zijn zóó ontstellend, dat er onder den  
indruk van de daarin gebleken harde feiten thans on-  
der ons onderscheiden menschen zijn, die eerst ad-  
viseerden aan onze emigranten: sluit u, als er „niets  
anders is“, maar aan bij de Chr. Ref. Church, maar  
die thans openlijk op deze meening terugkomen en  
zeggen: daarheen in geen geval. Wij voor ons waren  
al klaar in 1947; wat men toen van Chr. Ref. zijde  
OFFICIEEL had gedaan, gaf, meenden wij, al duidel-  
lijk bewijs van het inslaan eener verkeerde richting.  
En de deze week gelezen brieven bewijzen alleen  
maar, dat zoowel ds van Halsema als zijn paronymf  
Den Hartogh de plank volkomen misslaan, als ze sma-  
len, dat hier niet meer aan de hand is dan een per-  
soonlijk zaakje. Wanneer zullen de heeren eens op hun  
officiële handelingen willen wijzen met een:  
dankt den Heere? Of in het andere geval openlijk zeg-  
gen: wij hebben gedwaald, en de kerken misleid, moge  
het ons vergeven worden, en we zullen de kwade mis-  
leiding vervangen door een goede leiding met afsnij-  
ding van wat daaraan niet conform wil zijn? Wie als  
een „gewapend held“ met de sleutels van de kerkpoort  
opereert, moet niet later als een kibbelend straatjoch  
roepen: kijk eens, wat 'n kif. Zijt gij gepantserde hel-  
den, scheldt ons dan ook in deze uwe mógendheid en  
verzoekt ons niet, van uw „heilige oorlogen“ achteraf  
een knikkerspelletje te maken.

We hebben nog meer over deze dingen te zeggen,  
en komen dus, hopen we, erop terug.

K. S.

## E voto Ds B. A. Bos

Prof. Veenhof gaf bij Drukkerij te Sligte, Enschede,  
een goed gedrukte brochure (60 blz.) uit onder den  
titel „Voortgaande Reformatie“.

De eerste bladzijden illustreeren en rechtvaardigen  
het opschrift, dat ik boven deze aankondiging plaatste.  
„E voto“ betekent: op verlangen van, volgens den  
wensch van“. Ds. B. A. Bos wordt door prof. Veenhof  
sprekende ingevoerd, en wel onder een zeer breede aan-  
haling uit zijn hoofdartikel bij de hervorming van  
„De Wachter“. Niet lang na de vrijmaking, zoo ver-  
telde eerst ds Bos zelf, en thans prof. Veenhof, kwa-  
men enkelen bijeen, om te overwegen hoe het werk der  
vrijmaking „k on worden doorgezet  
voor gansch het leven“. Ds Bos meende  
dat dit „doorzetten“ moest en kón. „Wij gelooven dat  
dit heerlijke begin zijn vruchten zal dragen voor gansch  
het leven, voor kerk en gezin en school en staat en  
maatschappij“. „God gebiedt en wij moeten gehoor-  
zamen“.

Deze woorden van ds B. A. Bos waren geenszins die  
van een extremist, al zijn zij, die eraan vasthouden,  
wel eens extremist genoemd. Prof. Veenhof heeft nu  
den wensch van ds Bos ter harte genomen en heeft  
zich over de „voortgaande reformatie“ hier nader uit-  
gelaten.

Terecht wordt in deze duidelijk geschreven brochure  
de Vrijmaking gezien als een „ontdekking“ (wederom)  
„van de kerk“, en deze her-ontdekking van de „kerk“  
erkend als van primair belang juist voor het verder  
gaan van de reformatie. Ik zou wel willen dat degenen,  
die thans zoo gauw van extremisme spreken, de door  
prof. Veenhof gegeven citaten uit „1834“ en „1886“  
lezen. Ze waren destijds gauwer klaar met het pra-  
dicaat „valsche kerk“, dan velen in dezen tijd. De  
kerkeraad van Voorthuizen b.v. vindt in de algemeene  
synode der N. Herv. Kerk de „valsche Kerk“ be-  
lichaamd; en ziet de leden die niet „meegingen“ met  
de vrijmaking als leden, welke „een secte in de ge-  
meente gingen vormen en onder vreemde predikanten  
vergaderen“. Zeg zoo iets vandaag; ge krijgt een pak  
slaag, naar den geest natuurlijk, en die het doen, zeg-  
gen daarvan: „het is naar den Geest“. Het Synodaal  
Convent van de Dolcerende Kerken weigert een ker-  
keraad, die niet breekt met de hiërarchie nog langer  
als kerkeraad te erkennen; men spreekt uit „spreek-  
beurten“ vanwege zulk een vergadering „niet meer  
te houden voor bediening des Woords“. Wie dat van-  
daag zou schrijven, heet „extremist“.

In aansluiting aan deze en dergelijke uitspraken,  
teekent prof. Veenhof dan de ellende der z.g. „inter-  
kerkelijkheid“; „christen-zijn“ wordt op faale wijze  
logemaakt van „kerklid zijn“. „De kerk in het cen-  
trum“, roept hij uit, bl. 34 v, en laat Sikkel spreken,  
die inderdaad sprekende dingen zegt over de beheer-  
schende plaats van de kerk. „Verwarring in het ker-  
kelijke“ — aldus Sikkel — „geeft noodzakelijke ver-  
warring op allerlei terrein..... terwijl aan de andere

zijde een kerkelijk leven, dat naar de beginselen loopt  
en naar de beginselen uiteengaat, ook zuivere verhou-  
dingen in de actie van het publieke leven „mogelijk  
maakt, zoodat ook daar naar de beginselen de bewe-  
ging zich richt“ (39). Indien de kerk in Nederland  
niet waarlijk gereformeerd wordt „zal allerlei verwar-  
ring, allerlei leugen, het publieke leven, bepaald ook  
in de worsteling voor het politieke leven, en  
voor het sociale vraagstuk, blijven vervalschen  
en ontcrachten“ (39).

Het is de verdienste van het onderhavige geschrift,  
dat, eer het begint te handelen over „vrijgemaakten“ en  
„synodalen“, deze geluiden uit vroeger tijd wor-  
den verneembaar gemaakt. Dat kan veel opblaiend on-  
heilig vuur dooven, en tot nadenken stemmen. Prof.  
Veenhof komt niet met allerlei concrete verlanglijst-  
jes, doch heeft blijkbaar zich ten doel gesteld, den  
twist over die verlanglijsten vóór te zijn met een aan-  
wijzing — en dit met verwijzing naar uitspraken van  
vroegere voorgangers — van de noodzaak om daar-  
toe te komen. Het is een stormstillend woord in zoo-  
verre het tot bezinning oproept, en wil bij het straks  
onontkoombare zoeken van concrete daden van voort-  
gaande reformatie uitgangspunt en grondslag en doel  
aanwijzen.

Waarom we dan ook de lezing van dit geschrift  
van harte aanbevelen.

K. S.

## Dr J. Ridderbos over „zwart op wit“

Ten vervoelge op hetgeen reeds eerder in vorige num-  
mers is geschreven, moge hier nog een enkel détail  
volgen uit den brief, die destijds door de commissie  
der toenmalige synode is geschreven aan de kerk van  
Wezep; van kerkeradszijde ontving ik in dank af-  
schrift.

De brief was van 8 Dec. 1942.

„Krachtens opdracht van de Generale Synode“ mel-  
den daarin de deputaten Meyster, den Hartogh, de Jong,  
Nauta, Ridderbos, onderteekenaars Meyster, voorzitter,  
Ridderbos secretaris, aan den kerkeraad het volgende:

„Wanneer U spreekt van een recht van appél op de  
volgende synode, en U daarvoor een beroep doet op  
art. 31, is daartegen op te merken, dat in art. 31 slechts  
sprake is van appél, dat van een mindere vergadering  
gedaan wordt op een meerdere. Van de Generale Sy-  
node kan men niet meer in appél gaan. Natuurlijk kan  
men op een volgende generale synode de zaak opnieuw  
aanhangig maken, maar dit is geen appél. Er is dan  
ook geen sprake van, dat tot zoolang de uitvoering van  
het besluit zou moeten worden opgeschort, dan zou  
geen enkel synodaal besluit kunnen worden uitgevoerd,  
zoolang er maar één was, die zei, op de volgende synode  
erop terug te willen komen. — — — — —

Wanneer men..... deze methode volgt, dat men ver-  
klaart, besluiten eener Generale Synode voorloopig niet  
als bindend te aanvaarden, dan is dit niet de kerke-  
lijke weg, en dan heeft het moderamen en ieder lid  
van een Gereformeerde Kerk het recht, om dit onrecht-  
matig te noemen. Besluiten eener Generale Synode  
kunnen natuurlijk door een volgende gewijzigd worden,  
maar zoolang dit niet geschied is, zijn ze bindend.  
Meent iemand, om der conscientie wil, zich er niet aan  
te kunnen houden, dan mag hij zeker niet tegen zijn  
conscientie handelen, maar moet hij dan ook tevens  
tot de conclusie komen, dat hij met het kerkverband  
moet breken“.

We gaan op dezen brief verder niet in. We meenen  
hem in zijn geheel, op duidelijk aangegeven gronden,  
weersproken te hebben. Maar men lette op de vet-  
gedrukte woorden: Daar staat „zwart op wit“. WAT  
ook de synode besloten heeft, — ook al neemt zij ter  
hand wat ze niet van de kerken ter behandeling kreeg  
— wie om der conscientie wil zich er niet aan houden  
kan, moet concludeeren, dat hij met het kerkverband  
moet breken.

Ik geloof niet, dat de Heere dat zegt. Hij is barm-  
hartig voor de schapen der kudde en streng voor hun  
regeerders (de kerkeraden). Hij staat den regeerders  
niet toe, en legt den schapen niet op, dat zij, zoodra  
een geïnstitueerde vergadering van afgevaardigden  
— ook al zou zij haar bevoegdheid te buiten gaan —  
ingaat tegen Gods Woord, dadelijk alle anderen moet  
overlaten aan de wolven. Hij wil, dat we elkaar  
zullen wijzen op het verkeerde, en dan nog verder moe-  
ten zien en elkaar moeten dwingen, er nog eens goed  
over na te denken. De consequentie is, dat elke sy-  
node, door maar brutaal te worden, de kerken uit  
elkaar kan jagen.

Hoe dit zij — men heeft ook hier de kerkrechtelijke  
ketterijen van de genoemde heeren, g e s c h r e v e n  
op l a a s t d e r s y n o d e, „zwart op wit“. K. S.

## Candidaats-examen

Geslaagd voor het Candidaats-examen de heeren:  
G. Roukema, Bleekerijweg 2, IJsselmuiden; T. J. A.  
Delhaas, Bloemendaalstraat 6, Zwolle en P. Veldstra,  
Wicher Nijkampstraat 68, Enschede.

## Propaedeutisch-examen

Geslaagd voor het Propaedeutisch examen: A. G.  
Versteeg, Nijverheidstraat 25, Amersfoort en B.  
Wesseling, Matthenesserdijk 254a, Rotterdam.

## OP EN OM 'T KERKPLEIN

## Niet argeloos antwoord geven

De Schrift onderwijst ons, niet argeloos alles wat  
de menschen ons zeggen te gelooven en niet voet-  
stoots alles wat men ons voorhoudt aan te nemen:  
De onnoozele gelooft alle woord (Spr. 14:15). Een  
waarschuwing, die in de Kerk nog bizonderen nadruk  
ontvangt. Want daar zullen valsche leeraars zijn, die  
verderfelijke ketterijen bedektelijk zullen invoeren (2  
Petr. 2:1). En daarom zegt ook de Schrift: „Geloof  
niet een legelijken geest, maar beproeft de geesten,  
of zij uit God zijn“ (1 Joh. 4:1). De Heere Jezus  
heeft reeds gezegd hoe die beproefing geschieden moet  
en hoe wij de valsche profeten van de ware zullen  
kunnen onderscheiden: aan hun vruchten zult gij ze  
kennen. Die het Woord Gods recht leeren, die zijn van  
God (Matth. 7:20). Waar ge het getuigenis van Je-  
zus hoort, daar hebt ge te doen met den Geest der  
profetie (Openb. 19:10).

Maar de Schrift leert ons óók niet argeloos op alle  
vragen, die ons gesteld worden, antwoord te geven.  
Want zooals de Farizeeërs en Schriftgeleerden den  
Heere Jezus vaak vragen stelden: „Hem verzoekende“,  
zoo zijn de menschen er nog vaak op uit, u vragen te  
stellen om u er in te laten loopen. En dan zegt de  
Schrift: Kijk uit uw oogen! Loop er niet in! Het is  
in zoo'n situatie een zot, die zijn ganschen geest uit-  
laat, die — zooals de volksmond het zegt — „het ach-  
terste van zijn tong laat zien“. Zoo iemand is als een,  
die antwoord geeft eer hij zal gehoord hebben, en dat  
is dwaasheid en brengt schande (Spr. 18:13).

Daarom vermaant ons de Schrift tot de voorzich-  
tigheid der slangen en de oprechtheid der duiven  
(Matth. 10:16). Een slang verrast men niet. Zoo  
moet een mensch zich niet door vragen laten „verras-  
sen“ en uit zijn tent laten lokken.

Met die wijsheid heeft onze Heere Jezus Christus  
gewandeld.

Hij heeft er nooit zijn eer in gesteld op alle vragen  
een antwoord te hebben.

Als de vijanden Hem „verzochten“, dan liep Hij er  
niet in. Want Hij kende hun bedoelingen. Om het even,  
of Hij hun vragen zóó of zóó zou beantwoorden, ze  
zouden er tóch valsche munt uit slaan. En dan liet  
Hij hun even wijs als ze waren. Wanneer zij Hem vra-  
gen door wat macht Hij „deze dingen“ doet, dan gaat  
Hij daar niet op in. Maar Hij stelt een wedervraag:  
De doop van Johannes, was die uit den hemel of uit de  
menschen? En als zij het niet wagen daarop een ant-  
woord te geven, dan zegt Hij: „Zoo zeg ik u ook niet,  
door wat macht Ik deze dingen doe“ (Lukas 20:2-8).

Zoo heeft de Heiland gezwégen voor Kajafas.

Zoo heeft Hij gezwégen voor Pilatus.

Zoo heeft Hij zélf op de vragen van zijn discipelen  
niet altoos geantwoord (Hand. 1:6, Joh. 16:12).

Aan de vraag van de samaritaansche: „zijt gij  
meerder dan onze vader Jacob“ gaat Hij stilzwijgend  
voorbij. (Joh. 4:12).

Calvin heeft met zulke „vragers“ ook heel wat te  
doen gehad. Toen Lelio Socinus met allerlei nieuws-  
gerige vragen hem lastig viel heeft Calvin hem wél  
van antwoord gediend, maar hij is op de bespiegelende  
spitsvondigheden van Socinus niet ingegaan. Daarin  
was Schriftuurlijke wijsheid. Een verwerpen van vra-  
gen, die „dwaas en zonder leering zijn, wetende, dat  
zij twisting voortbrengen“. (2 Tim. 2:23).

We hebben vandaag deze wijsheid wel zeer noodig.

Want er loopen vele vragers rond, ook rond de  
Kerk, die u lastig vallen met vele „problemen“, die  
geen probleem zijn. Misschien, die „belangstellend“  
naar alles en nog wat omtrent de vrijmaking der Kerk,  
de bekeering tot den HEERE in het burgerleven en  
de maatschappij informeerden, niet omdat ze willen  
onderwezen worden omtrent den weg des Heeren, maar  
omdat ze opnieuw stof zoeken om tegen u te ageeren.  
Zij „verzoeken“ u slechts.

Loop er niet in.

Antwoord zulken naar hun dwaasheid! D. E. C.

## Een „weglating“

Dr F. L. Bos merkt in „De Roeper“ op, dat ik, die  
met instemming zijn artikel inzake het beweren van  
dr J. Ridderbos (en zijn synode) over het „hoengaan“  
(als men besluiten niet kon uitvoeren in zijn geweten)  
had overgenomen in ons blad, één zinnetje, heelemaal  
aan het eind, niet had overgenomen; en maakt nu  
daartegen bezwaar; en vraagt waarom. Zoodra hij mij  
bericht zal hebben dat mijn antwoord op de hém  
blijkbaar interesseerende weglatingskwestie zonder  
weglating door hem zal worden overgenomen, zal ik  
bereid zijn het hem te geven. Eerlijkheidshalve merk  
ik even op, dat de overwegingen en motorische pri-  
kels, die een redacteur, die opschietten wil, ertoe brin-  
gen op een bepaald plekje een punt te zetten in het  
overnemen van een artikel van iemand, dien hij nu  
óók weer eens een handje helpen wil, velerlei kunnen  
zijn; dat dus zijn vraag, gezien haar eigenlijke thema,  
de kans loopt óf onbeantwoord te blijven óf een breed  
antwoord te krijgen, weshalve belofte van weglating-  
looze overneming zijnerzijds van een antwoord op een  
weglatinggeval hem zal kunnen komen te staan op  
nog al eenige ruimte.

K. S.